

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Педагогічний менеджмент і моніторинг якості освіти

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність (напрямок) 103 - Науки про Землю (10 - Природничі науки)

спеціалізація Географія

факультет геології, географії, рекреації і туризму

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)
геології, географії, рекреації і туризму

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Жемеров Олександр Олегович, канд. географ. наук, доцент, професор кафедри

Програму схвалено на засіданні кафедри
фізичної географії та картографії

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

(підпис)

Черваньов І.Г.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
факультету геології, географії, рекреації і туризму
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 20__ року №__

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і
туризму

(підпис)

Жемеров О.О.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Педагогічний менеджмент і моніторинг якості освіти” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 103 - Науки про Землю (10 - Природничі науки)

спеціалізації Географія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення із сучасною теорією менеджменту (управління) освітою у різних її ланках, розкриття ролі менеджера освіти, підходів, методів розв’язання організаційних проблем освіти; ознайомлення з підходами і методами моніторингу якості освіти, оптимального розв’язання проблем навчальних закладів в умовах ринкових відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є: аналіз сутності державної політики у галузі освіти; розкриття особливостей і значення педагогічного менеджменту; висвітлення історії розвитку педагогічного менеджменту та його методологічних основ; показ ролі педагогічного менеджменту та моніторингу у підвищенні якості освіти.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	5-й
Лекції	
20 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
20 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
50 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Фахові компетенції:

- організація комунікацій на основі базових знань про педагогічний менеджмент;
- особливості засобів, методів і форм менеджменту, у тому числі – з використанням інноваційно-комунікативних технологій;
- здатність ефективно застосовувати на практиці ті чи інші методи управління (на рівні керівника методичного об'єднання, завуча, директора) в освітніх закладах;
- здатність адаптуватися в управлінській ланці освіти для вирішення різних завдань організації навчання й виховання.

Знання:

- зміст понять «менеджмент», «менеджер», «моніторинг якості освіти»;
- історія розвитку менеджменту, його основні школи;
- функції менеджменту організації; основні функції менеджера;
- роль менеджменту у функціонуванні системи освіти.
- принципи управління (демократизації, поєднання колегіальності з персональною відповідальністю, науковості, оперативності, ініціативи і активності, оптимізації);
- методи управління; класифікація методів управління (організаційні, методи інструктування, нормування, соціально-психологічні, економічні); функції управління (планування, організації, координування, контролю, регулювання, обліку, аналізу);
- функціональні обов'язки директора та інших педагогічних працівників; вимоги до шкільного планування;
- вимоги до організації і проведення атестації педагогічних працівників, а також до моніторингу якості освіти..

Уміння і навички:

- виявляти переваги і недоліки процесу управління;
- основні вимоги до сучасного менеджера освіти;
- виявляти основні компоненти діяльності менеджера освіти.
- пояснювати роль і дію різних принципів управління;
- пояснювати призначення різноманітних методів управління та моніторингу;
- пояснювати роль функцій управління, різних підрозділів органів управління освітою в оптимізації навчально-виховного процесу в школі;
- мати початкові навички наукової організації праці педагога і вміння застосовувати їх під час проходження педагогічної практики;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Теоретичні основи менеджменту та менеджменту освіти

Зміст понять «менеджмент» та «менеджер». Історія розвитку менеджменту, його основні школи.

Функції менеджменту організації та його основні компоненти. Співвідношення понять «менеджмент» і «управління». Переваги і недоліки процесу управління.

Фактори діяльності менеджера. Основні функції менеджера. Основні вимоги до сучасного менеджера.

Роль менеджменту в розвитку і функціонуванні системи освіти.

Тема 2. Методологія і методика моделювання організаційної структури освіти

Наукові основи управління загальноосвітнім науково-виховним закладом. Поняття «метод управління»: Вибір методу управління. Класифікація методів управління: економічні методи, організаційно-педагогічні методи (організаційні та розпорядницькі), соціальні і психологічні методи.

Класифікація методів впливу: методи матеріального стимулювання, моральної мотивації, примусового впливу. Методи управління за формою впливу: одиничний і колективний, одноактний і тривалий. Організаційне нормування.

Економічні методи управління школою. Організаційні методи управління, їх класифікація. Організаційно-стабілізуючі методи.

Функціональні обов'язки директора загальноосвітнього навчально-виховного закладу, його заступників.

Планування роботи загальноосвітнього навчально-виховного закладу. Види педагогічних планів.

Облік роботи загальноосвітнього навчально-виховного закладу. Перелік обов'язкових документів та терміни їх зберігання.

Атестація педагогічних працівників, її мета та завдання. Організація атестації педагогічних працівників та вимоги до її проведення.

Навчально-матеріальна база школи.

Розділ 2. МЕТОДИЧНА РОБОТА В ШКОЛІ ТА МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 3. Методична робота в школі та управління нею

Завдання та зміст методичної роботи в школі. Форми методичної роботи з учителями (методичне об'єднання, семінари, практикуми, консультації, відкриті уроки, опорні школи) та їх характеристика.

Самоосвіта вчителя та її принципи. Організація методичної роботи з учителями малокомплектних шкіл. Організація методичної роботи на діагностичній основі.

Підвищення кваліфікації вчителів географії: наукова, психолого-педагогічна і методична підготовка.

Атестація вчителів, принципи і форми її організації.

Тема 4. Внутрішній шкільний контроль

Зміст внутрішнього шкільного контролю та вимоги до нього.

Види внутрішнього шкільного контролю: оглядовий; попередній; персональний; тематичний, фронтальний; класно-узагальнюючий.

Методи внутрішнього шкільного контролю: усна перевірка; метод письмової перевірки; метод спостереження навчальних і виховних занять; анкетування; бесіда; вивчення письмової документації вчителя тощо.

Організація внутрішнього шкільного контролю в загальноосвітньому навчально-виховному закладі: контроль за станом викладання навчальних предметів; контроль за станом навчальних досягнень учнів; контроль за веденням шкільної документації.

Розділ 3. ІНСПЕКТУВАННЯ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ ТА МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Тема 5. Інспектування загальноосвітніх навчально-виховних закладів

Поняття та структура шкільної інспекції, її цілі та завдання.

Функціональні обов'язки інспектора шкіл. Зміст роботи шкільної інспекції.

Види шкільної інспекції.

Особливості організації і проведення інспектування. Оформлення результатів інспекторської перевірки.

Ліцензування та атестація загальноосвітніх навчально-виховних закладів.

Особливості роботи шкіл та інших навчальних закладів освіти нового типу.

Шляхи удосконалення та перебудови управління закладами освіти всіх типів.

Тема 6. Моніторинг якості освіти

Моніторинг якості освіти в Україні. Вітчизняний досвід проведення моніторингових досліджень. Зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО) навчальних досягнень учнів з географії в Україні. Методи дослідження якості освіти та обробка результатів дослідження. Вплив результатів моніторингу на управлінську діяльність у системі освіти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорія менеджменту												
Тема 1. Теоретичні основи менеджменту та менеджменту освіти	14	4	2			8	15	1				14
Тема 2. Методологія і методика моделювання організаційної структури освіти	16	2	4			10	16	1	1			14
Разом за розділом 1	30	6	6			18	31	2	1			28
Розділ 2. Методична робота в школі та менеджмент												
Тема 3. Методична робота в школі та управління нею	16	4	4			8	16	1	1			14
Тема 4. Внутрішній шкільний контроль	14	4	2			8	15	1				14
Разом за розділом 2	30	8	6			16	31	2	1			28
Розділ 3. Менеджмент та інспектування освітніх закладів та моніторинг якості освіти.												
Тема 5. Інспектування загальноосвітніх навчально-виховних закладів	4	2	4			8	13	1				12
Тема 6. Моніторинг якості освіти	16	4	4			8	15	1				14
Разом за розділом 3	30	6	8			16	28	2				26
Усього	90	20	20			50	90	6	2			82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	з/в
1	Укладання глосарію (термінологічного словника) з педагогічного менеджменту (45 термінів)	4	
2	Семінар «Мета, задачі та функції педагогічного менеджменту. Менеджмент та управління»	2	1
3	Розробка і обговорення лекції з менеджменту освіти (за індивідуальними варіантами)	4	
4	Знайомство з управлінням позашкільним закладом (екскурсія на Харківську ОблСЮТур)	2	
5	Семінар «Сучасні вимоги до менеджменту освіти»	2	1
6	Кваліметрія у менеджменті. Показники якості роботи освітніх закладів (на прикладі ХАНО)	4	
7	Підсумковий семінар «Менеджмент освіти: сучасні проблеми і перспективи розвитку»	2	
Разом		20	2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	з/в
1	Функції менеджменту та його основні компоненти	4	6
2	Основні вимоги до сучасного менеджера.	4	8
3	Самоосвіта вчителя та її принципи	4	6
4	Види педагогічних планів	4	8
5	Вивчення письмової документації вчителя як вид контролю	4	6
6	Підвищення кваліфікації вчителів географії	4	8
7	Методи внутрішнього шкільного контролю	4	8
8	Контроль за станом викладання навчальних предметів	4	6
9	Види шкільної інспекції	4	8
10	Шляхи удосконалення та перебудови управління закладами освіти всіх типів	4	6
11	Ринок в освітній сфері	4	6
12	Моніторинг якості освіти	6	6
Разом		50	82

Примітка: Названа кількість годин передбачає самостійну (домашню) роботу з виконання запланованих практичних завдань (укладання глосарію, написання й оформлення студентами лекцій для виступу тощо).

6. Індивідуальні завдання

Не заплановані

7. Методи навчання

До основних методів навчання належать: лекції з мультимедійними презентаціями, практичні роботи та самостійна робота студентів згідно з програмою курсу, екскурсії до освітніх закладів.

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі заліку без виконання залікової роботи

Поточне тестування та самостійна робота						Сума (залік)
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		100
T1 – 15	T2 - 15	T3 – 15	T4 - 15	T5 – 20	T6 - 20	
30		30		40		

Засвоєння кожної теми оцінюється за сумою балів отриманих за:

- а) виконання і здачу практичної роботи;
- б) здачу теоретичного матеріалу під час поточного експрес-опитування і тестового контролю.

Мінімальна сума балів для зарахування теми складає 50 % від вказаної в таблиці.

Підсумкова оцінка (залік) складається із суми балів за поточний контроль з трьох розділів (30+30+40=100).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття». – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
2. Закон України «Про освіту». – К.: Генеза, 1996. – 36 с.
3. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика / В.М. Андросюк. – Тернопіль: Екон. думка, 2008. – 216 с.
4. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление / Ю.А. Конаржевский. - М.: Педагогический поиск, 2000. – 222 с.
5. Лунячек В.Е. Елементи технології управління сучасною школою / В.Е. Лунячек. - Харків: Гімназія, 2001. – 112 с.
6. Лунячек В.Е. Моніторинг якості освіти: Метод. рекомендації / В.Е. Лунячек. – Харків: НАДУ; ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 24 с.
7. Наукові основи управління школою / За ред. Г.В. Єльнікової. - Харків: ХДПІ, 1991.- 170 с.
8. Рабченко Т.С. Внутрішкільне управління: Практ. посіб. / Т.С. Рабченко. - К.: Рута, 2000. – 176 с.

Допоміжна література:

1. Айказян А. У пошуках досконалості управління / А. Айказян, Є. Нісевич // Питання економіки. – 2007. - № 2. С. 10-15.
2. Крыжко В.В. Психологія в практиці менеджера освіти / В.В. Крыжко, Е.М. Павлютенков. – СПб, 2001. – 304 с.
3. Куркин Е.Б. Управление образованием в условиях рынка / Е.Б. Куркин. - М.: Новая школа, 1997. – 144 с.
4. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом: Навч. посіб. / Т.М. Десятов, О.М. Коберник та ін. - Харків : Основа, 2003. - 240 с.
5. Оношків З.М. Основи школознавства / З.М. Оношків. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. – 176 с.
6. Симонов В.П. Педагогический менеджмент: ноу-хау в образовании: Учеб. пособ. – М.: Высшее образование, 2007. – 357 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт кафедри фізичної географії та картографії.
2. Репозиторій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.
3. Інформаційна база кабінету методики викладання географічних дисциплін.